

Nr 55.

Ankom till riksdagens kansli den 13 april 1920, kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till anordnande av en allmän jordbruksräkning.

(1:a avd.).

I punkten 118 av nionde huvudtiteln i årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avbidan på blivande proposition angående anslag till insamlande av jordbruksstatistiska uppgifter genom lokalundersökningar för ändamålet å extra stat för år 1921 beräkna ett anslag av 80,000 kronor.

I en till riksdagen den 5 mars 1920 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition nr 159 har nu Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att för anordnande av en allmän jordbruksräkning å extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 70,000 kronor.

Vidare har Kungl. Maj:t under punkt 38 i proposition nr 2 med förslag till tilläggsstat för år 1920 föreslagit riksdagen att för beredande av ökat statsbidrag till insamlande av jordbruksstatistiska uppgifter genom lokalundersökningar å tilläggsstat för år 1920 anvisa ett reservationsanslag av 20,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till sid. 382—383 i statsrådsprotokollet till nionde huvudtiteln samt till det propositionen 159 bilagda statsprotokollet.

För vart och ett av åren 1913—1918 beviljade riksdagen till insamlande av jordbruksstatistiska uppgifter genom lokalundersökningar på extra stat ett anslag av 25,000 kronor samt medgav tillika, att vad vid utgången av vart och ett av åren 1914—1917 kunde kvarstå oanvänt å tidigare anslag finge användas för enahanda ändamål under nästföljande år. För enahanda ändamål anvisades på extra stat såsom reservationsanslag för år 1919 ett belopp av 30,000 kronor och för år 1920 ett belopp av 40,000 kronor.

I kungörelse den 13 december 1912 (nr 320) angående statsanslag till ifrågavarande lokalundersökningar, punkt 3:o, stadgas, att statsbidrag, varom här är fråga, utgår med belopp intill hälften av de kostnader, som vederbörande hushållningssällskap fått vidkännas för under året utförda lokalundersökningar och som prövas hava varit för ändamålet erforderliga. Därutöver må, enligt Kungl. Maj:ts beprövande och i den mån för ändamålet anslagna medel därtill lämna tillgång, hushållningssällskap tilldelas ytterligare understöd, motsvarande högst det belopp, varmed den sålunda beräknade återstående hälften av kostnaderna överstiger en procent av de brännvinsförsäljningsmedel, som hushållningssällskapet ägt uppbära under nästföregående år.

Då anslaget första gången beviljades år 1912, beräknades, att hela riket skulle vara genomgånget medelst dylika lokalundersökningar under en period av åtta år 1913—1920.

Jordbruksstatistiken grundar sig för närvarande på s. k. jordbruksstatistiska lokalundersökningar, vilka enligt den för rikets officiella jordbruksstatistik fastställda planen från och med år 1913 årligen ägt rum inom omkring en åttondel av riket och som enligt samma plan skola med innevarande år hava utförts inom hela riket. För ändamålet har, såsom framgår av ovanstående, för ett vart av åren 1913—1920 anvisats särskilt anslag å extra stat, vilket för år 1920 uppgår till 40,000 kronor.

Enligt det nu framlagda förslaget skulle det nuvarande systemet omläggas till vart tredje år återkommande samtida undersökningar över hela landet. Det närmare sättet för dessas genomförande ävensom bl. a. uppkommen fråga om statens ensamma övertagande av kostnaderna för ifrågavarande allmänna jordbruksräkningar hava ansetts böra underkastas ytterligare utredning och prövning. Första räkningen skulle heller icke äga rum förr än år 1923. Totalkostnaden har beräknats till 210,000 kronor, fördelad med 70,000 kronor på vardera av tre år. Departementschefen har emellertid utgått från att statens bidrag skulle för år 1920 höjas från hälften till tre fjärdedelar av hushållningssällskapets kostnader, fortfarande med möjlighet till ytterligare bidrag åt vissa sällskap på grund av kostnadernas storlek i förhållande till influen ersättning för indragna brännvinsförsäljningsmedel. Med hänsyn härtill begäres ock ett tilläggsanslag för år 1920 å 20,000 kronor.

Vad som föreslagits ifråga om statsbidragets storlek för sistnämnda år anser utskottet befogat med hänsyn till att, såsom utredningen utvisar, kostnaderna för ifrågavarande ändamål under senare år stigit i hög grad och då det synes angeläget, att det påbörjade statistiska

Utskottet.

undersökningsarbetet får under år 1920 — det sista undersökningsåret under första perioden — fortgå såsom hittills och icke avbrytes på grund av att sällskapens ekonomi icke tillåter dem att bestrida de ökade utgifterna.

Med avseende å förslaget i övrigt vill utskottet framhålla, att utskottet för sin del icke ansett sig böra för närvarande taga ställning till frågan, huruvida det nuvarande systemet för insamlande av de jordbruksstatistiska uppgifterna fortfarande bör bibehållas eller om en omläggning däri bör ske på sätt i det föreliggande förslaget ifrågasatts. Dock vill utskottet redan här uttala, att den av de i ärendet omfördälda sakkunniga ifrågasatta på uppgiftsplikt från jordbrukarna grundade metoden för uppgifternas insamlande, vilken metod i verkligheten torde komma att i huvudsak utforma sig i ett ifyllande av utsända blanketter, icke synes utskottet vara den rätta vägen. I förevarande spörsmål liksom i övriga härmed i samband stående ämnen, vari definitivt förslag ej framställts, bör givetvis den ytterligare utredning, varom departementschefen förklarar sig ämna gå i författning, bringa mera klarhet.

Då det emellertid, såsom departementschefen anført, är ur budgetsynpunkt påkallat, att de statsanslag, som beräknas erforderliga för räkningens bekostande, finnas till fullo anvisade senast å det års stat, då räkningen sker, vill utskottet icke motsätta sig, att ett belopp av 70,000 kronor för ändamålet uppföres redan å 1921 års stat.

Under åberopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen må

1) för anordnande av en allmän jordbruksräkning å extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 70,000 kronor,

2) för beredande av ökat statsbidrag till insamlande av jordbruksstatistiska uppgifter genom lokalundersökningar å tilläggsstat för år 1920 anvisa ett reservationsanslag av 20,000 kronor.

Stockholm den 13 april 1920.

På jordbruksutskottets vägnar:

RAOUL HAMILTON.

Närvarande: se utlåtande nr 53.